

Nr 830

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 188, med förslag till förordning om investeringsavgift för år 1957, m. m.*

Vår levnadsstandard bygger på den produktiva insats vårt näringsliv kan göra. Det torde vara obestriddligt att den snabba höjningen av levnadsstandarderna i vårt land under 1940- och 1950-talen är att tillskriva den produktionsökning som våra företag kunnat åstadkomma. Det torde också vara obestriddligt att denna ökning möjliggjorts av den rätt till fri avskrivning som tidigare rådde och det "dolda" företagssparande denna möjliggjort. Det kraftiga tillbakaträngandet av investeringarna medför risk för en inknappning eller rent av ett avstannande av framstegstakten.

Alltsedan 1951 har ett flertal mot näringslivet riktade åtgärder vidtagits på beskattningens område. Nämda år infördes el-skatt samt investerings-skatt för inkomståret 1951. Sedan dess har investeringsavgift uttagits varje år utom för 1954. Begränsning av rätten till fri avskrivning har förekommit från och med inkomståret 1952, till en början "provisoriskt", numera genom permanent lagstiftning. Även begränsning av rätten till fri varulagervärdering har genomförts. Ovanpå allt detta har kommit en höjning av den direkta statsskatten för aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Då investeringsavgiften återinfördes för inkomståret 1955, förklarades i proposition, bevillningsutskottets betänkande och i riksdagsdebatten, att avgiften endast skulle gälla nämnda år. Det angavs uttryckligen, att detta vore ett villkor för att avgiften skulle få avsedd effekt. Endast i så fall skulle det ligga i företagens intresse att uppskjuta investeringar. Samma förklaring avgavs hösten 1955, då riksdagen antog ny förordning om investeringsavgift för 1956. I proposition nr 188 föreslås nu, trots vad sålunda tidigare sagts, att investeringsavgift skall tillämpas även för 1957.

Det är uppenbart att de här nämnda åtgärderna i hög grad begränsat det enskilda näringslivets investeringsmöjligheter. Enligt beräkningar av Industriens utredningsinstitut uppgick investeringarna inom den svenska industrien — mätta i 1955 års penningvärde — år 1950 till 2 020 milj. kr. Enligt konjunkturinstitutets beräkningar uppgick de 1955 till 1 912 milj. kr. De låg sålunda 1955 på en drygt 5 procent lägre nivå än 1950. De har vidare under mellanliggande år varit ännu lägre. Denna utveckling skiljer sig högst väsentligt från förhållandet inom övriga västeuropeiska länder. Praktiskt taget samtliga av dessa visar en betydande uppgång.

Vad resultatet blivit av de nämnda åtgärderna börjar nu kunna bedömas. I den av konjunkturinstitutet utgivna "Konjunkturläget hösten 1956" redovisas utvecklingen av bruttonationalprodukten enligt olika begrepp bl. a. 1946—1955. Bruttonationalprodukten redovisas dels till marknadspris och dels enligt två alternativ till produktionskostnad. Oavsett vilket av dessa begrepp man vill använda för att belysa utvecklingen, visar jämförelser mellan olika år att ökningen av bruttonationalprodukten varit inte obetydligt lägre under senare år. Mellan åren 1946 och 1951 utgör ökningen — om de angivna siffrorna omräknas till ett fast penningvärde med tillhjälp av levnadskostnadsindex — 29 å 30 procent, medan ökningen från 1951 till 1955 endast uppgår till 10 å 11 procent. För den förstnämnda perioden ligger ökningen av bruttonationalprodukten i genomsnitt vid ca 6 procent per år. För den senare perioden kommer man ej högre än till 2,5 å 3 procent per år. Det finns enligt vår mening ett klart orsakssammanhang mellan de av riksdagen genomförda åtgärderna på företagsbeskattningens område och den markanta minskningen i framstegstakten vad gäller bruttonationalprodukten.

I "Konjunkturläget" redovisas även ändringarna i industriproduktionen 1952—1955 för OEEC-länderna. Därav framgår att Sverige har den relativt sett minsta produktionsökningen. Den uppgår för Sverige till 13 procent medan den t. ex. för Västtyskland, som ligger högst, utgör ca 42 procent.

Det kan icke sägas att det allmänna ålägger sig samma återhållsamhet beträffande investeringarna som det kräver av de enskilda. Enligt "Konjunkturläget" har de offentliga inhemska bruttoinvesteringarna mellan 1950 och 1955 stigit med 100 procent, räknat i löpande priser. De privata inhemska bruttoinvesteringarna har under samma tid stigit med 53 procent. Utvecklingen blir enahanda om man räknar från och med 1946. Man får då ökning på resp. 243 och 104 procent.

Det må i förevarande sammanhang framhållas, att vi i vårt land genomfört skärpningar av företagsbeskattningen samtidigt som man i de länder vilka konkurrerar med oss på världsmarknaden vidtagit åtgärder för att dels sänka skattesatserna, dels införa liberalare avskrivningsregler. Därmed försvåras möjligheterna för vårt land att i konkurrens med andra få avsättning för våra exportprodukter. Resultatet härav måste bli en ytterligare minskad produktion, efter hand följd av sysselsättningssvårigheter.

Mot bakgrunden av det här sagda anser vi oss böra hemställa om avslag å proposition nr 188 vad gäller förslaget om förlängning av investeringsavgift.

I proposition nr 188 föreslås även, att den nu utgående särskilda investeringsavgiften å motorfordon (bilaccisen) skall förlängas, ehuru i form av

omsättningsskatt. Den väsentliga nyheten är att skatten icke skall träffa begagnade bilar.

För denna särskilda bilbeskattning har åberopats samma skäl som för att begränsa näringslivets produktiva investeringar. Skatten är visserligen avsedd att försvåra viss konsumtion. Den träffar emellertid i samma grad den s. k. nyttotrafiken. Den är vidare i sin egenskap av punktskatt inte i och för sig ägnad att minska konsumtionen såsom helhet betraktad, endast viss del av denna konsumtion. I den mån den över huvud taget har effekt, blir resultatet lätt endast en förskjutning av konsumtionen från ett ändamål till ett annat. Den väsentligaste effekten blir den fiskaliska, vilket emellertid står helt i strid med det syfte som angivits vid tillkomsten av denna beskattning.

Motorismens betydelse för vårt lands produktiva liv kan knappast över-skattas. Särskilt för landsbygden är bilen ett oundgängligt transportmedel för person- såväl som för godstransporter.

Vi vill såsom anmärkningsvärt framhålla, att intäkten av den nya omsättningsskatten i motsats till den tidigare bilaccisen icke skall ingå i automobilskattemedlens fond.

Vi kan icke biträda förslaget i proposition nr 188 om införande av omsättningsskatt på motorfordon.

Under åberopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 188.

Stockholm den 10 november 1956

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Elis Håstad

T. G. von Seth

Ernst V. Staxäng

Leif Cassel
